

УДК: 343.12

Єрмаков Ю. О.,

кандидат юридичних наук, доцент

ВЗАЄМОДІЯ ПІД ЧАС ПРОТИДІЇ КРИМІНАЛЬНИМ ПРАВОПОРУШЕННЯМ У СФЕРІ ВИКОРИСТАННЯ ТА ОХОРОНИ НАДР

У статті розглянуті види та форми взаємодії під час протидії кримінальним правопорушенням у сфері використання та охорони надр. До зовнішніх видів взаємодії віднесено: взаємодія з органами управління (у формах: отримання інформації, ознайомлення з документами, які зберігаються у цих органах, надання оперативної інформації без зазначення джерел); з населенням та громадським формуваннями (у формах: патрулювання місць залягання корисних копалин; спільне проведення профілактичних, просвітницьких, виховних заходів серед різних категорій населення); спеціальна, планується та здійснюється з правоохоронними органами, у складі яких наявні суб'єкти ОРД – оперативні підрозділи (у формах: обміну інформацією; проведення спільних комплексних перевірок об'єктів сфери використання та охорони надр; здійснення спільних слідчих розшукових та пошукових заходів, спрямованих на виявлення кримінальних правопорушень у сфері використання та охорони надр на стадії підготовки чи замаху або вже вчинених, але невідомих правоохоронним органам). До внутрішньої взаємодії віднесено: внутрішня спеціалізована взаємодія між оперативними підрозділами системи МВС (НП) України (у формах: інформування про результати протидії кримінальним правопорушенням у сфері використання та охорони надр; спільний аналіз практики боротьби з зазначеними кримінальними правопорушеннями та ефективності системи заходів, що застосовуються; вивчення та розповсюдження позитивного досвіду протидії кримінальним правопорушенням; розробка комплексних планів протидії кримінальним правопорушенням); внутрішня неспеціалізована взаємодія з іншими підрозділами системи МВС (НП) України, які не є суб'єктами ОРД (у формах: спільний аналіз і вивчення діяльності служб під час протидії кримінальним правопорушенням на території; спільне планування роботи з протидії кримінальним правопорушенням; взаємний обмін інформацією про їх підготовку і вчинення; узагальнення і обмін позитивним досвідом взаємодії; проведення занять під час службової підготовки з навчання методиці виявлення злочинців, кримінальних правопорушень).

Ключові слова: сфера використання та охорони надр, кримінальні правопорушення, оперативні підрозділи, протидія, організація діяльності, взаємодія, види, форми.

Актуальність теми. Організація діяльності оперативних підрозділів щодо протидії кримінальним правопорушенням у сфері використання та

охорони надр не буде ефективною та якісною, якщо використовувати результати роботи лише сил та засобів оперативно – розшукової діяльності. Хоча оперативний працівник постійно отримує значний потік інформації стосовно об'єктів лінії роботи, але ця інформація здобувається або із офіційних джерел (шляхом направлення різного роду запитів та отриманні відповідей на них), або оперативними шляхами. Але слід зазначити, що значний об'єм інформації повинен отримуватися не лише за допомогою оперативних джерел, а також з відкритих джерел (але не у вигляді відповідей на запити) і тому система протидії повинна передбачати використання інших інформаційних можливостей – отримання інформації від органів державного контролю (або взаємодія з ними у іншому вигляді). Респонденти зазначають, що значну частину інформації, необхідної для планування діяльності, вони отримують із відкритих джерел (58%); взаємодія з СГ, контролюючими органами здійснюється епізодично (72,7%); порядок отримання інформації від контролюючих органів не регламентується жодним нормативним актом (90,4%).

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Існує ряд наукових розробок присвячених особливостям налагодження взаємодії, що впливають на ефективність діяльності правоохоронних органів під час протидії кримінальним правопорушенням у сфері використання та охорони надр. Вагомий внесок у вивчення питань взаємодії зробили такі вчені, як В.Г. Афанасьєв, Л.Ф. Гула, Ю.А. Казанцев, М.Г. Максименцев, В.В. Поливода, Л.О. Фещенко та інші. Науковці вважають, що важливою складовою організації діяльності є налагодження тактичної взаємодії, оскільки вона дозволяє: максимально забезпечити досягнення оперативних цілей при мінімальних витратах часу та зусиль; спрямувати більшість зусиль на вирішення найбільш актуальних проблем боротьби зі злочинністю; досягти ритмічності в роботі оперативних підрозділів, регулярності одержання ними інформації, своєчасно виявляти осіб, які становлять оперативний інтерес, встановлювати їх зв'язки та виявляти їх злочинні наміри; спрямовувати свої зусилля на розробку конкретних осіб та груп, не послаблюючи нагляд за об'єктом загалом; ефективно використовувати можливості кожного негласного працівника [1, с. 72-73]. Стосовно визначення змісту поняття «взаємодія» та його складових частини, то з цього приводу варто навести підтримане автором аргументоване судження Д.Й. Никифорчука та О.С. Тарасенка про те, що в юридичній та спеціальній літературі проблема взаємодії оперативних підрозділів між собою та з іншими правоохоронними органами, що здійснюють боротьбу зі злочинністю, на монографічному рівні досліджувалась неодноразово, але деякі її аспекти залишаються дискусійними. Питання взаємодії регулює лише наказ МВС України «Про затвердження Інструкції з організації взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами внутрішніх справ у попередженні, виявленні та розслідуванні кримінальних правопорушень», тобто законодавчо врегульовано тільки питання взаємодії між органами досудового розслідування та оперативними підрозділами внутрішніх справ, тоді як загальний нормативний акт щодо питання безпосередньої взаємодії оперативних підрозділів на етапі пошуку інформації та її фіксації відсутній, що є суттєвим недоліком. Крім того, питання взаємодії та координації спільних

дій за різними напрямками діяльності врегульовано лише нормативними актами, які стосуються безпосередньо функціонального призначення та діяльності окремих підрозділів, у той же час нормативно визначеного єдиного механізму такої взаємодії не встановлено [2, с. 92-93].

Метою статті є визначення форм та особливостей взаємодії оперативних підрозділів та інших суб'єктів щодо протидії кримінальним правопорушенням у сфері використання та охорони надр.

Виклад основного матеріалу. Розглядаючи взаємодію, в якій однією із сторін є саме оперативні підрозділи, які є суб'єктами протидії кримінальним правопорушенням у сфері використання та охорони надр, ми виокремлюємо певні її види.

Зовнішня взаємодія, розподіляється на три підвиди.

До першого підвиду відноситься взаємодія з органами управління, в яких, виходячи із їхніх повноважень і завдань, може циркулювати значна кількість первинної інформації про факти підготовки і вчинення кримінальних правопорушень в означеній сфері. Але оперативні працівники взаємодіють лише з незначною частиною суб'єктів зовнішньої взаємодії [1, с. 91]. Враховуючи зазначене, ми для кожного суб'єкта сфери використання та охорони надр виокремлюємо форми взаємодії з оперативними підрозділами та їх ефективність:

- Державна служба геології та надр України (Держгеонадра України) Державна служба гірничого нагляду та промислової безпеки України (Держгірпромнагляд). Зазначені суб'єкти збирають і накопичують відповідну інформацію, яку оперативні працівники можуть отримати за запитом і в подальшому використати для здійснення економіко-правового аналізу господарської діяльності у сфері використання та охорони надр (68,9%); узагальнюють практику застосування законодавства з питань видачі ліцензій, розробляє та погоджує проекти нормативно-правових актів з питань дозвільного характеру, тому 37,8% опитаних оперативних працівників вважають ефективною формою взаємодії можливість правової ініціативи щодо усунення недоліків нормативних актів, які сприяють вчиненню кримінальних правопорушень; ведуть ліцензійний реєстр, тому основною формою взаємодії 29,5% оперативників визнали отримання інформації по офіційним запитам з зазначеного реєстру; визначають форми документів ліцензування (дозволів), правил їх оформлення, забезпечує замовлення, постачання, ведення обліку та звітності (щодо витрат), бланків ліцензій, свідоцтв про державну реєстрацію, що надає можливість залучити його працівників до дослідження справжності зазначених документів (14,8%). Респонденти відмічають наступні форми взаємодії: отримання інформації про СГ, що отримало дозвіл надрокористування (29,5%); ознайомлення з документами, які зберігаються у цих органах (4,3%); повідомлення посадових осіб зазначених органів про порушення дозвільних умов (6,1%). Науковці відмічають, що органи Держгеонагляд і Держгірпромнагляд накопичують і володіють геолого - маркшейдерською інформацією та іншими відомостями, що мають значення при розслідуванні порушень правил охорони надр, які необхідно витребувати за запитом правоохоронних органів. Додатково інформація може бути одержана в результаті процесуальних форм використання спеціальних пізнань у галузі геології і маркшейдерії

(використання спеціальних пізнань спеціалістів без залучення їх до участі в слідчих діях (консультації, отримання різного роду довідок із спеціальних питань гірничої справи); використання результатів несудових (відомчих, адміністративних) розслідувань, що проводяться органами державного контролю у сфері надрокористування; використання спеціальних пізнань досвідчених у галузі геології і маркшейдерської справи осіб, залучених до виконання процесуальної функції спеціаліста в порядку, встановленому ст. 128-1 КПК України; виконання за завданням слідчого або суду технічних або інших обстежень [3, с. 209]). В складі Держгеонагляд функціонує ДНВП «Геоінформ України» (Геоінформ), в якому за запитом щодо спецдозволу можна отримати наступну інформацію: вид користування надрами; назва родовища; групи корисних копалин; місцезнаходження об'єкта ліцензування; застосування ліцензії; реєстраційний номер спецдозволу; назва надрокористувача (та його код ЕДРПОУ); рік надання спецдозволу; рік закінчення спецдозволу; стан спецдозволу на момент запиту (дійсний, недійсний, діє тимчасово, припинений);

- Міністерство енергетики та вугільної промисловості України (Міненерговугілля) виявляє порушення, інформація про які викладається у спеціальних актах, тому 11,2% респондентів відмітили як форму взаємодії отримання інформації про правопорушення, зафіксоване в зазначених актах;

- з Державною пробірною службою, Департаментом державного регулювання операцій з дорогоцінними металами і дорогоцінним камінням, Державним гемологічним центром тому респонденти відмічають як реальні форми взаємодії: направлення запитів щодо окремих партій (або окремого дорогоцінного каміння) (11,2%); проведення досліджень та експертиз за завданням правоохоронних органів (24,8 %); короткострокові контакти (25,6%) з осами з числа технічного персоналу або експертів-гемологів. Ю.А.Казанцев, досліджуючи питання протидії незаконному обігу дорогоцінних металів та каміння, виокремив форми взаємодії оперативних підрозділів та зазначених суб'єктів з врахуванням їх компетенції: отримання офіційних відповідей на запити оперативних підрозділів щодо отримання ліцензій на певний вид господарської діяльності конкретним СГ, а також всі подальші дії з ліцензією (анулювання, призупинення тощо); спільні перевірки СГ щодо додержання ліцензійних умов; взаємний обмін інформацією; залучення до перевірок, що проводяться НП; отримання оперативної інформації про результати проведення перевірок (складання актів у випадку діяльності без ліцензії, застосування штрафів за порушення умов ліцензування тощо) на особистому контакті; залучення працівників для проведення експертних досліджень; участь в оперативно-профілактичних заходах, що проводяться оперативними підрозділами [4, с. 282-286];

- Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів (Державна екологічна інспекція України). На думку О.О. Руденка [5, с. 59-61], взаємодія з зазначеним суб'єктом здійснюється у наступних формах (з врахуванням результатів опитування оперативних працівників): отримання інформації про діяльність з видобування корисних копалин легально діючим суб'єктом господарювання - при наданні офіційного запиту (60,8%); для огляду

ділянок, місцевості або приміщень (що використовуються з метою забезпечення процесу надрокористування), опитування осіб (які здійснюють незаконний видобуток)(25,9%); залучення співробітників екоінспекції для перевірки достовірності оперативної інформації (14,8%).

Наступним підвидом взаємодії є взаємодія з населенням та громадським формуваннями (ми позиціонуємо їх як громадськість). Формально, оперативні працівники мають право залучати до виконання окремих оперативно-розшукових завдань представників громадськості без дотримання конспірації (постійна чи разова допомога представників громадянства оперативним підрозділам – це специфічна форма реалізації громадянами України свого конституційного обов'язку, що полягає в наданні оперативному працівникові необхідної інформації чи іншої допомоги). Здебільшого представники громадськості надають загальну інформацію про осіб та злочинні групи, які вчиняють кримінальні правопорушення у сфері використання та охорони надр. Зважаючи на гласність, громадськість в переважній більшості залучається до фіксації фактів злочинної діяльності осіб та груп в якості спостерігачів, статистів та понятих. Разом з тим, як відмічають науковці, місцеві активісти, що беруть участь в охороні природних ресурсів, неодноразово зверталися до Президента України, Міністра внутрішніх справ України, щоб створити підрозділи поліції, які разом із місцевими жителями займалися б охороною природних ресурсів (проте на сьогоднішній день інформації про будь-яку реакцію на зроблені звернення не надійшло) [6, с.189]. Позитивним прикладом взаємодії з громадськістю є спільна діяльність із громадськими формуваннями, які вже тривалий час функціонують на підставі Закону України «Про участь громадян в охороні громадського порядку і державного кордону» [7]. Спектр заходів, що у взаємодії із працівниками поліції виконують представники громадськості у сфері використання та охорони надр: патрулювання місць залягання корисних копалин (30,2%); спільне проведення профілактичних, просвітницьких, виховних заходів серед різних категорій населення (7,6%) [6, с. 189-190].

Що стосується місцевих органів влади, то основними формами взаємодії з ними є: участь у діяльності координаційних органів; проведення спільних організаційних заходів (перевірок, нарад, семінарів, конференцій та ін.) для прийняття узгодженого рішення, забезпечення його виконання та аналізу процесу і підсумків виконання; реалізація узгоджених профілактичних заходів [8, С. 122].

Наступний вид взаємодії – зовнішня спеціальна, планується та здійснюється з правоохоронними органами, у складі яких наявні суб'єкти ОРД – оперативні підрозділи (наприклад підрозділи Департаменту стратегічних розслідувань НП України здійснюють взаємодію в установленому порядку з відповідними підрозділами правоохоронних, розвідувальних, контрольно-звідувальних органів та відповідними підрозділами правоохоронних органів інших держав, взаємообмін необхідною для цього інформацією відповідно до чинного законодавства.

Відмічено взаємодію з податковою міліцією ДФС у формах: обміну інформацією (30,2%) щодо виявлення фактів зловживань службовими особами об'єктів надрокористування у сфері податкового законодавства;

виявлення фактів легалізації доходів, одержаних злочинним шляхом; виявлення фактів нецільового використання бюджетних коштів; виявлення фіктивних фірм, з якими укладені угоди державними підприємствами сфери використання та охорони надр [9, с. 134]; виконання окремих запитів правоохоронних органів щодо протидії кримінальним правопорушенням (8,6%); проведення спільних комплексних перевірок об'єктів сфери використання та охорони надр (4,3%). видання керівниками відповідних правоохоронних органів спільних наказів (0,7%) щодо застосування узгоджених заходів, спрямованих на мінімізацію криміналізації видобувних підприємств на місцевому, регіональному та міжрегіональному рівнях [9, с. 133] (суб'єкти господарювання сфери використання та охорони надр, що становлять оперативний інтерес, можуть бути включені до плану перевірок, що дозволить здійснити необхідний вибір СГ для наступного податкового контролю; визначити обсяги, терміни проведення перевірок; залучати до проведення відповідних кваліфікованих спеціалістів; забезпечити належну взаємодію між різними підрозділами податкової служби, іншими контролюючими та правоохоронними органами [10, с. 71]).

Відмічено взаємодію з СБУ у формах: здійснення спільних слідчих - розшукових дій та пошукових заходів, спрямованих на своєчасне виявлення економічних кримінальних правопорушень у сфері використання та охорони надр на стадії підготовки чи замаху або вже вчинених, але невідомих правоохоронним органам (4%); обмін інформацією з питань протидії кримінальним правопорушенням на об'єктах видобувної галузі (переважно це оперативна інформація про кримінальні правопорушення, які готуються або вже вчинені, та є необхідність у негайному їх виявленні) (8,3%), постійне взаємне інформування про: виявлення організованих злочинних груп на підприємствах сфери використання та охорони надр та знешкодження їхнього економічного підґрунтя; факти викрадення вибухових речовин, що зберігаються на цих підприємствах для проведення гірничих робіт; діяльність організованих злочинних груп, які займаються викраденням корисних копалин вагонними та машинними нормами [9, с. 133-134].

До внутрішньої взаємодії відносяться два підвиди:

- внутрішня спеціалізована взаємодія між оперативними підрозділами системи МВС (НП) України у формах: інформування про результати протидії кримінальним правопорушенням у сфері використання та охорони надр (43,6%); спільний аналіз практики боротьби з кримінальними правопорушеннями на об'єктах сфери використання та охорони надр та ефективності системи заходів, що застосовуються (36,4%); вивчення та розповсюдження позитивного досвіду боротьби з кримінальними правопорушеннями на об'єктах сфери використання та охорони надр (40,3%) (шляхом розробки спільних методичних рекомендацій з тактики виявлення, документування і протидії кримінальним правопорушенням, враховуючи особливості способу їх вчинення та специфіку видобувних процесів); розробка комплексних планів протидії кримінальним правопорушенням у сфері використання та охорони надр (11,2%) на рівні регіону, району та міста, які повинні бути складовою частиною комплексних планів соціаль-

ного та економічного розвитку підприємств та окремих регіонів тощо [11, с. 35]. Взаємодія також відбувається у формі обміну інформацією про виявлені кримінальні правопорушення (68%);

- неспеціалізована внутрішня взаємодія відбувається з іншими підрозділами системи МВС (НП) України, які не є суб'єктами ОРД. Працівники превентивних підрозділів (дільничні уповноважені), патрульної поліції, можуть знати про окремі факти протиправної діяльності зі скарг населення, працівників громадськості, патрулювання територій, заяв про крадіжки, транспортування незаконно видобутих корисних копалин. Служба дільничних офіцерів поліції є перспективним і потенційно важливим джерелом отримання первинної оперативно-розшукової інформації про злочини у сфері надкористування, що пов'язано з тим, що дільничні інспектори щодня спілкуються з населенням дільниць, які вони обслуговують, зустрічаються і розмовляють із керівниками підприємств, установ і навчальних закладів, проводять прийоми громадян, працюють зі своїми довіреними особами та отримують від них різного роду інформацію. У результаті цього дільничні офіцери поліції отримують значну кількість інформації про осіб, які проживають і працюють на закріплених за ними дільницях, у тому числі і про таких, котрі можуть стати на злочинний шлях, висловлюють злочинні наміри, підозрюються у підготовці чи скоєнні кримінальних правопорушень. Наведене підкреслює важливість тісної взаємодії з дільничними офіцерами поліції як одним із можливих джерел отримання первинної оперативно-розшукової інформації [1, с. 87]. До організаційно-управлінських форм взаємодії відносяться наступні: спільний аналіз і вивчення діяльності служб під час протидії кримінальним правопорушенням на території обслуговування (6,8%); спільне планування роботи з протидії кримінальним правопорушенням (8,3%); взаємний обмін інформацією про підготовку і вчинення кримінальних правопорушень (6,8%); узагальнення і обмін позитивним досвідом взаємодії під час вирішення оперативно-службових питань (8,3%); проведення занять під час службової підготовки з навчання дільничних інспекторів тактиці пошукової роботи, методиці попередження і документування кримінальних правопорушень, виявлення злочинців (3,3%)[1, с. 374, 376-377].

Необхідно окремо відмітити той факт, що наразі в системі поліції існує багато джерел розрізненої інформації, що аналізується автономно співробітниками різних служб. Дані мають накопичуватись та зберігатись у спільній базі, адже інформація належить державі як один із продуктів діяльності поліції. Таким чином, пріоритетною задачею є консолідація всієї оперативної інформації, її подальший аналіз, що допоможе у розкритті в першу чергу тяжких та особливо тяжких кримінальних правопорушень та зокрема, протидіяти кримінальним правопорушенням у сфері використання та охорони надр. Створене Управління кримінального аналізу НП України виконує саме це завдання у вигляді систематизації та аналізу: щоденних зведень про кримінальні правопорушення (85%); повідомлень підсобного апарату (73,8%); аналізу розслідуваних кримінальних правопорушень, що вчиняються організованими злочинними групами (64,1%); матеріалів щодо вилучення документів, речей та предметів, які незаконно

перебувала у володінні особи, виявлення і вилучення речових доказів та ін. (43,2%); матеріалів контролюючих фінансових органів, повідомлення, заяв і скарг громадян (45,7%).

Висновки. Таким чином, до зовнішніх видів взаємодії під час протидії кримінальним правопорушенням у сфері використання та охорони надр віднесено: взаємодія з органами управління; з населенням та громадським формуваннями; спеціальна (планується та здійснюється з правоохоронними органами, у складі яких наявні суб'єкти ОРД – оперативні підрозділи). До внутрішньої взаємодії віднесено: внутрішня спеціалізована взаємодія між оперативними підрозділами системи МВС (НП) України; внутрішня неспеціалізована взаємодія з іншими підрозділами системи МВС (НП) України, які не є суб'єктами ОРД.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Голиш О.І., Бортник С.М., Стащак М.В., Шендрик В.В. Теорія і практика оперативно-розшукової протидії злочинам у сфері водокористування : *монографія* ; за заг. наук. ред. В.В. Шендрика. Львів : Вид-во ХНУВС, 2016. 141 с.
2. Єрмаков Ю.О., Никифорчук Д. Й., Тарасенко О. С. Протидія злочинам, пов'язаним із сутенерством або втягненням особи в заняття проституцією: *монографія*. К. : НАВС, 2015. 144 с.
3. Козьяков І. М. Проблеми протидії злочинам у сфері охорони та раціонального використання надр. *Боротьба з організованою злочинністю і корупцією (теорія і практика)*. 2007. Вип. 16. С. 203-211.
4. Казанцев Ю.А. Проблемні питання контролю за обігом дорогоцінних металів та каміння та шляхи їх вирішення. *Сучасні економічні перспективи в умовах сталого розвитку: матеріали V Всеукраїнської науково-практичної конференції* (Кіровоград, 22 квітня 2011 р.). Кіровоград, Кіровоградський інститут розвитку людини «Україна», 2011. С. 282-286.
5. Руденко О. О. Критерії визначення легітимності господарської діяльності, як шлях підвищення ефективності державного регулювання економіки. *Проблеми попередження злочинності оперативними підрозділами ОВС у взаємодії з іншими правоохоронними органами: тези доп. наук.-практ. семінару* (Кіровоград, 31 жовт. 2008 р.). Кіровоград : КЮІ ХНУВС, 2008. С. 59–61.
6. Здоровило І. В. Актуальні питання запобігання злочинам, пов'язаним із порушенням правил охорони або використання надр в Україні. *Питання боротьби зі злочинністю*. 2016. Вип. 31. С. 183-196.
7. Про участь громадян в охороні громадського порядку і державного кордону: Закон України № 1835-III від 22 черв. 2000 р.
8. Назар Ю. С. Адміністративний договір як форма взаємодії ОВС з органами місцевого самоврядування та місцевими органами виконавчої влади у профілактиці адміністративних правопорушень. *Наук. вісник Львів. держ. ун-ту внутр. справ: Серія «Юридична»*. 2006. Вип. 2. С. 120–125.
9. Титаренко О.О. Кримінологічна характеристика та протидія економічним злочинам у вугільній промисловості: *монографія*. Дніпропетровськ: ДДУВС. 2008. 196 с.

10. Лисенко В. В. Проблеми криміналістичного забезпечення розслідування податкових злочинів : дис. ... доктора юрид. наук : 12.00.09. К., 2006. 500 с.

11. Давыденко Л.М. Предупреждение правонарушений в сфере хозяйственной деятельности. К.: О-ва «Знание» УССР, 1983. 48 с.

Yu. Yermakov

INTERACTION DURING COMBATING CRIMINAL OFFENSES IN THE FIELD OF USE AND PROTECTION OF SUBSTRATES

The article considers the types and forms of interaction in combating criminal offenses in the field of subsoil use and protection. External types of interaction include: interaction with governing bodies (in the forms of: obtaining information, acquaintance with documents stored in these bodies, providing operational information without specifying sources); with the population and public formations (in the forms of: patrolling the places of occurrence of minerals; joint carrying out of preventive, educational, upbringing activities among different categories of the population); special, planned and carried out with law enforcement agencies, which include the subjects of the ORD - operational units (in the forms of: information exchange; joint comprehensive inspections of facilities for the use and protection of subsoil; implementation of joint investigative and search activities aimed at detection of criminal offenses in the field of use and protection of subsoil at the stage of preparation or attempt or already committed, but unknown to law enforcement agencies). The internal interaction includes: internal specialized interaction between the operational units of the Ministry of Internal Affairs (NP) of Ukraine (in the forms of: informing about the results of combating criminal offenses in the field of subsoil use and protection; study and dissemination of positive experience in combating criminal offenses; development of comprehensive plans for combating criminal offenses); internal non-specialized interaction with other units of the Ministry of Internal Affairs (NP) of Ukraine, which are not subjects of ORD (in the forms of: joint analysis and study of services in combating criminal offenses on the territory; joint planning of work on combating criminal offenses; mutual exchange of information on their preparation and commission, generalization and exchange of positive experience of interaction, conducting classes during in-service training on methods of detecting criminals, criminal offenses).

Keywords: *sphere of subsoil use and protection, criminal offenses, operative subdivisions, counteraction, organization of activity, interaction, types, forms.*